

[Calenzana]

Die ea.

Idem dominus Pellegrinus visitavit ecclesiam viceparochialem sanctae Restitutae, pro qua inservit ecclesia sub titulo sancti Blasii martyris et pontificis de loco Calenzanae, non consecratam et liberae collationis plebaniam nuncupatam, in cuius finibus est situm monasterium fratrum sancti Francisci strictioris observantiae, ubi aluntur religiosi viginti quatuor circiter eiusdem ordinis, comprehaensis octo aut decem sacerdotibus, reliqui vel sunt laici vel clerici; in eodem cenobio adest novitiatus, in quo exercentur per annum novitii in probatione et expleto tempore admittuntur ad professionem secundum dicti ordinis regulas. Eiusdem ecclesiae parochialis est plebanus admodum reverendus Hieronimus Gregorii Zilia, percipiens in annuo reddito libras 1400 circiter ex fructibus agrorum, decimis, primitiis et oblationibus populi, cum onere solvendi quotannis pensionem centum scutorum monetae Genuae reservatam ad favo[564v]rem domini Pauli Cardoni clerici coniugati.

Visitavit sanctissimum Eucharistiae sacramentum, quod servatur in duabus pixidibus, quarum una est in totum argentea intus deaurata et altera ex auricalco cum fascia interiori argentea, adest etiam ostensorium cum hostia ratione octavae sanctissimi Corporis Christi nunc currentis, quod ostensorium est argenteum deauratum, tabernaculum est ligneum auro bracteatum, in cuius pede est custodia eiusdem sanctissimi sacramenti repositi super altare maius, ante quod ardent continuo lampades duae, sumptibus una societatis sanctissimi Corporis Christi in eadem ecclesia erectae et altera impensis societatis beatae Mariae virginis ad altare Assumptionis eiusdem beatae Mariae virginis; adest baldachinus satis decens, turribulum et caetera requisita pro solemnioribus processionibus eiusdem sanctissimi sacramenti, necnon umbella non ita decens, et propterea mandavit provideri de nova intra sex menses, sub poena arbitraria, et adsunt lanternae et alia necessaria pro deferendo sanctissimo viatico ad infirmos.

Visitavit fontem baptismalem in vasculo marmoreo cum ciboreo ligneo, in quo asservantur sacra olea crismatis et cathecum[e]norum in vasculis stanneis et etiam caetera requisita pro adminis[565r]tratione sacramenti baptismi; ordinavit quod pro stuppa qua terguntur digiti sacerdotis et conservantur sacra olea adhibeatur imposterum, scilicet quando renovanda erunt dicta olea, purum et candidum gossipium, et quod conservetur in eodem ciborio semper lintheamen pro abstergendis capitibus baptizatorum. Adsunt in eodem ciborio alia tria vascula stannea maioris amplitudinis conservata in <q>vascillo [*pour* vasculo] viminibus tricato pro deferendis sacris oleis a cathedrali, et ordinavit provideri de arcu capace adamussim praedictorum trium vasculorum

conservandorum, quodlibet in propria mansiuncula eiu[s]dem novae arculae, muniendae sera et duabus clavibus, una quarum debeat custodiri penes admodum reverendum plebanum et altera penes admodum rectorem Calvi. Item ordinavit quod in sumitate ciborii ponatur crux illudque vestiatur conopeo cerulei coloris, in proximoque pariete appendatur imago sancti Ioannis Baptistae Christum baptizantis et quod supra appendatur umbella, quae omnia adimpleri mandavit intra annum, sub poena arbitraria.

Oleum infirmorum conservatur in vasculo pariter stanneo in stuppa, et ordinavit imposterum retineri in bombaceo, ut caetera olea de quibus supra, [quae?] conserventur in teca lignea sine [565v] operculo intra armarium in choro simul cum sacris suppellectilibus, propterea ordinavit quod provideatur de bursa serica violacei coloris cum cordulis similibus, quibus apte possit et aperiri et claudi et pendere a collo sacerdotis ad ministrandum sacramentum extremae unctionis, cum cotta et stola procedentis, cui praeire semper debeat clericus cum cruce et vase et aspergillo aquae lustralis, et etiam quod perficiatur, pro conservando eodem sacro oleo, fenestella iam praeparata in presbiterio a cornu evangelii altaris maioris nempe tegatur intus tabulis populeis et vestiatur panno violacei coloris et claudatur elegante ostiolo et inscribatur litteris maiusculis *Oleum infirmorum*; quae omnia adimpleri mandavit intra annum, sub poena arbitraria.

Visitavit altare maius, quod manutenetur sumptibus societatis sanctissimi Corporis Christi, quae nihil habet certi, eius tamen officiales quaestuant ostiatim eleemosinas ab hominibus eiusdem loci semel in mense, qui quotannis renovantur et in fine officii reddunt computa coram admodum reverendo plebano, ut ipse praesens testatus est; praedicta societas refringente charitate fere est dispersa, nulli adsunt confratres, et administratores [566r] assumuntur de populo per admodum reverendum plebanum, non reperiuntur regulae nec funguntur functionibus solitis fieri a confratribus, fiunt tamen solemnes processiones, non solum ad praescriptum rubricarum missalis sed etiam qualibet tertia dominica cuiuslibet mensis, unde ad maiorem Dei gloriam et cultum Ecclesiae et animarum salutem ordinavit admodum reverendo plebano quatenus enixe et efficaciter ad maiorem populi concursum in solemnitatibus missarum hortetur frequenter fideles ad se ascribendos in eadem societate, victuros et observaturos regulas et capitula eidem confraternitati praefigenda, lucratos indulgentias et privilegia similibus confraternitatibus concessa; praeterea ordinavit eidem admodum reverendo plebano ad hortandum ut supra populum pro erectione societatis doctrinae christianae.

Altare ipsum est competenter ornatum, ordinavit solummodo provideri de nova cruce intra

sex menses, sub poena arbitraria.

Ordinavit sacrarium quod est prope ianuam maiorem eiusdem ecclesiae nempe in angulo restaurari, adeo ut res in illud decidant per angustiores foramen, deinde totum eius os claudatur ostiolo sera et clave munito intra sex menses, sub poena arbitraria.

[566v] Sedibus confessionalibus ordinavit apponi cartulas bullae Caenae et ante aspectum ibidem confitentium imagines pias intra sex menses, sub poena arbitraria.

Visitavit sacristiam, ordinavit provideri de viginti purificatoriis, restaurari planetam feriale albi coloris et alteram alterius coloris nempe violacei et alteram pariter albi coloris, et apponi missali veteri novum canon cum missis sanctorum nuperrime canonizatorum et de rituali romano novo, quae omnia adimpleri mandavit infra annum, sub poena arbitraria; pro sacrestia inservit chorus, in quo reperta sunt antiphonarium pro diebus dominicis et diebus solemnioribus et graduale cum missis pro eisdem diebus festis in cantu gregoriano.

Visitavit altare sub invocatione Assumptionis beatae Mariae virginis, fundatum et erectum sumptibus et devotione populi dicti loci, nullos habet redditus nec onera, manutinetur sumptibus societatis mulierum sub eodem titulo ad illud erectae, quae pariter nullos habet redditus nec onera, percipit tamen eleemosinas quaestuatatas, quas impendit in cera et in manutentione altaris et in funeribus consororum et in eleemosinis [567r] missarum; consorores praedictae vivunt sub regulis ab episcopo approbatis et eiusdem officiales in fine officii reddunt computa coram admodum reverendo plebano, ut ipse praesens testatus est; ordinavit<t> cruci eiusdem altaris apponi statuam sanctissimi Crucifixi, vel quod melius esset provideri de nova cruce, intra tres menses, sub poena arbitraria.

Visitavit altare sub invocatione Annunciationis beatae Mariae virginis, fundatum et erectum a domino Salvatore Marini de dicto loco a quo etiam manutinetur, et redditum est cautum etiam post eius mortem, per instrumentum ut dicitur receptum in actis publici notarii, de reliquo nullos habet redditus nec onera, et cum sit repertum decenter ornatum et constructum solummodo ordinavit quod cruci affigatur statua sanctissimi Crucifixi intra tres menses, sub poena arbitraria.

Visitavit altare sub titulo fidelium defunctorum Suffragii, fundatum et erectum sumptibus et devotione hominum et universitatis dicti loci, nullos habet redditus nec onera, manutinetur impensis pii montis in suffragium animarum ad illud erecti, qui mons regitur per duos procuratores quot annis eligendos ab admodum reverendo plebano, qui percipiunt eleemosinas eidem monti,

qui nihil habet certi, factas, elargites [*sic*] [567v] quae impenduntur in eleemosinis missarum pro defunctis, et functi munere reddunt computa coram admodum reverendo plebano, ut ipse praesens testatus est. Altare ipsum est decenter ornatum, et nihil ordinavit.

Visitavit altare sub titulo sanctissimi Rosarii, fundatum et erectum sumptibus et devotione populi dicti loci, nullos habet redditus nec onera, manutenetur a societate eiusdem nominis ad illud erecta, quae nihil habet certi; ad illud recitatur corona sanctissimi rosarii, meditates eiusdem sacra misteria ter in hebdomada. Altare ipsum est satis decens, propterea ordinavit solummodo Crucifixum cruci affigi intra tres menses, sub poena arbitraria.

Circa corpus ecclesiae, est satis vastum pro numerositate populi, nunc eius tectum restauratur cum animo etiam supra illud ducendi fornicem, ad quod pium opus dictus dominus visitator hortatus est populum.

Vidit librum parochialem et ordinavit quod partitae in posterum scribantur ad formam ritualis romani, et cum fuerit expletus liber eas continens provideatur de sex libris in folio ad hoc ut partitae secernantur et scribantur cuiuslibet generis in suo proprio codice, nempe baptizatorum, confirmatorum, [568r] matrimoniorum, status animarum, et haec quolibet anno renoventur, mortuorum et piorum legatorum.

Multi sunt debitores piorum legatorum qui negligunt ea adimplere, propterea ordinavit per admodum reverendum plebanum moneantur nominatim etiam inter missarum solemnias, quatenus intra terminum ab eodem domino plebano prefigendum pro primo, secundo et tertio, ultimo et peremptorio termine et monitione canonica debeant satisfacisse, sub poena excommunicationis ipso facto incurrenda, a qua dictus dominus plebanus possis [*sic*] absolvere post praestitam satisfactionem, et cum multa pia legata ignorantur, unde fidelium piae voluntates et dispositiones depereunt, et quod a notariis qui super his fuerunt rogati non dantur copiae admodum reverendo plebano, propterea ordinavit quatenus dicti notarii moneantur etiam inter missarum solemnias ab admodum reverendo plebano, quatenus intra mensem teneantur dare copiam eidem domino plebano de huiusmodi piis legatis, non solum factis sed etiam intra eundem terminum intra mensem a die mortis testatoris faciendis, sub poena excommunicationis ipso facto incurrenda.

Praedicta parochia complectitur animas in totum 1300, comprehaensis 16 sacerdotibus et duobus clericis, ex quibus communicantur 860, et omnes [568v] paruerunt praecepto, exceptis 25 qui vi[v]unt in inimicitia mortali vel in incestibus, propterea mandavit admodum reverendo

plebano quatenus eosdem contumaces admoneat ad se praeparandos ad recipiendum et sumendum sanctissima sacramenta intra mensem, sub poena excommunicationis ipso facto incurrenda.

Doctrinam christianam pueri docentur.

[*en marge*] Ecclesia sanctae Restitutae

Die 21 iunii 1686.

Idem dominus Pellegrinus visitavit ecclesiam campestem sub titulo sanctae Restitutae virginis et martyris, quae olim fuisse dicitur ecclesia parochialis loci Calenzanae et modo habetur tamquam privatum oratorium, quod regitur, officiatur et manutinetur per admodum reverendos plebanos pro tempore Calenzanae, et huius ecclesiae sunt titulares, et in praedicta ecclesia sunt duo erecta altaria, quae manutinentur per praedictos dominos plebanos.

Visitavit altare maius, retro quod adest arca muro undequaque clausa et cancellis ferreis circumdata, in qua dicitur asservari corpus sanctae Restitutae praedictae, huc a proximo mari supra indomitos iu[v]encos translatum divina providentia, cui fuit commissa a populis undequaque tunc temporis concurrentibus pro assecutione praedictarum sanctarum [569r] reliquiarum altercantibus; eiusdem sanctae vita et patria ignoratur, tantum per traditionem habetur pectinibus tortam igne tandem fuisse martyrio affectam iussu Diocletiani imperatoris, cuius martyrii festus dies recolitur ab hac ecclesia quot annis die 21 maii et celebratur officium duplex primae classis cum octava de communi virginum et martyrum cum oratione *Indulgentiam nobis* (etc.) eiusque commemoratio in suffragiis sanctorum reponitur per annum; eiusque reliquias a christianis collectas et navi impositas ad proximum litus appulisse excepto capite, quod ad civitatem Partenopis missum ibidem veneratur; de quibus rebus cum habeatur antiquissima traditio, proveniens per parentes et maiores in filios usque in praesens, reliquit totam rem in eodem statu in quo reperiit. Altare ipsum est decenter ornatum, propterea nihil ordinavit.

Visitavit altare sub titulo beatae Mariae virginis Gratiarum, quod fuit repertum tolerabiliter ornatum, sine reddito et onere, et nihil ordinavit.

Visitavit sacrestiam, quam reperiit sufficienter provisam omnibus necessariis ad sacrificium missae, et sacra suppellectilia custodiuntur in armario satis decente in choro eiusdem ecclesiae. In hac ecclesia humantur corpora fidelium [569v] defunctorum eiusdem parochiae, propterea sunt excavata aliqua sepulcra et ex ipsis sunt aliqua male tenta, nempe illud quod dicitur

proprium illorum de Matheis et consociorum, et in praesenti ecclesiastico subiectum est interdictum ex decreto episcopalis visitationis, et aliud, quod dicitur proprium illorum de Ritolantibus et sociorum, cum operculo rupto, quod mandavit renovari intra annum, et interim interdixit in eo sepeliri, et ordinavit moneri etiam inter missarum solemnias per admodum reverendum plebanum assertos dominos praedictorum sepulcrorum ad illa restauranda, adeo ut non exalent fetorem, intra annum, sub poena privationis iurium eorundem, quo termino elapso et non adimpleto praesenti decreto ordinavit admodum reverendo plebano quod intra mensem terra faciat eadem sepulcra replere et solum aequare, sub poena arbitraria.

Ordinavit cimiterium claudi, ne bestiis pateat ad illud ingressus, et crucem in eo erectam restaurari intra octo menses, sub poena arbitraria.

[*en marge*] Oratorium Calenzanae

Visitavit oratorium situm in loco Calenzanae, sub titulo sanctae Crucis, intra limites parochialis ecclesiae sanctae Restitutae dicti loci, fundatum et erectum a confratribus societatis eiusdem nominis in eodem erectae. Unicum est in eo erectum [570r] altare sub eodem titulo, quod nullos habet redditus nec onera, et cum sit decenter ornatum nihil ordinavit. Vidit sacra suppellectilia pro sacrificio missae, quae conservantur in arca prope praedictum altare, societas est erecta auctoritate ordinaria, eiusdem confratres singulis diebus festis congregantur in eodem oratorio ad recitandum officium beatae Mariae virginis, induunt cappas albas, funera et processiones comitantur aliaque pia opera faciunt ad praescriptum capitulorum ab episcopo approbatorum, eiusdem officiales quolibet trimestri renovantur et massarius seu camerarius quolibet anno et in fine officii de administratione reddit computa coram novis officialibus excluso domino plebano, propterea ordinavit in posterum reddi coram eodem domino plebano, qui intervenire debeat etiam creationi novorum officialium, alias liberationes et creationes nullae sint et nullum producant effectum.

Intermissus fuit laudabilis usus creandi officiales qui ex debito sui officii pacem componerent inter confratres cum opus esset, quod opus cum sit praecipuum maxime in his regionibus et loco ubi vigent rixae et mortales inimicitiae, decrevit reassumi debere et quod in posterum huiusmodi officiales instituantur ex provectoribus et gravioribus dictorum confratrum, cum facultate tractandi [570v] paces et delendi de numero confratrum illos qui non attendentes eorum consiliis et ordinationibus dare cum effectu pacem proximo renueri[n]t, et quatenus neglexerint confratres creare huiusmodi officiales paciferos, comitia quibus fuerint creati alii

officiales habeantur pro nulliter calatis et inde secuta nulla sint et nullius valoris.

Corpus dicti oratorii est satis decens, praeterea [= propterea?] nihil ordinavit. Praedicta societas habet in annuo reddito ex fructibus terrarum, computato anno sterili cum fertili, quatuor minas tritici circiter et percipit eleemosinas confratrum, quae expenduntur in operibus pacis.

Ad hoc ut functiones parochiales recte procedant, cum ecclesia debeat esse *ordinata, ut castrorum acies* et hierarchivus [*sic*] ordo servetur, et nihil in ea sit praeposterum, ordinavit turnum sacrarum functionum in posterum ut infra esse regulandum, nempe quod in aurora debeat celebrari unica missa, post quam missam ante horam a confratribus sancti Antonii abbatis vel sanctissimi Crucifixi debeat esse inceptum officium, et interim debeant pulsari campanae festivo sonitu, adeo ut finiatur ultimum signum ita opportune ut finito dicto officio statim incipiat missa sollemnis et parochialis, et deinde [571r] celebrent reliqui sacerdotes gradatim incipientes ab antiquioribus, plebanus tamen possit pro se et suo vicecurato locum et tempus quae maluerit eligere, et si quis antiquior cesserit locum iuniori dictus cedens est ad locum cessi, qui ordo servetur non solum in celebratione missarum sed etiam in choro et processionibus, si quis vero sacerdos non contentus proprio alterius locum usurpare praesumpserit, sit ipso facto suspensus a divinis; et ut praesens decretum afficiat et obliget omnes et singulos, ordinavit ut statim habita eiusdem copia publicetur inter missarum sollemnia ad maiorem populi concursum per admodum reverendum plebanum, sub poena episcopo Sagonensi arbitraria.

Fuit dictum quod viginti ab hinc annis per homines dictae communitatis fuerit institutus et fundatus mons pius cum dote et fundo 150 minarum tritici, cum onere dandi mutuum dictum triticum pauperibus recepta assicuratione idonei pignoris, et dictae adiminationis extare librum penes Ioannem Martinum quondam Ioannis Antonii procuratoris communitatis Calenzanae, et quod praedictum fundum duodecim ab hinc annis circiter fuerit consumptum et versum in propriam rem a tunc temporis administratoribus eiusdem pii montis, propterea ordinavit quod per admodum reverendum plebanum [571v] moneantur in primis procurator qui habet praedictum librum ad dandum notam huiusmodi debitorum intra mensem, deinde praedicti debitores ad reintegrandum praedictum montem pietatis de suo capitale intra tres menses, et contravenientes sint ipso facto interdicti ab ingressu ecclesiae.

Fuit dictum quod sint aliqui debitores fabricae ecclesiae sancti Blasii proparochialis dicti loci, quia conduxerint fructus aliquorum bonorum dictae communitatis, quae donavit eidem

fabricae dictos fructus, pro quibus non solverunt canon et pretium, propterea ordinavit quod praedicti debitores moneantur etiam inter missarum solemnities per admodum reverendum plebanum, quatenus intra terminum ab eodem domino plebano pro eius libito eis praefigendum solvisse debeant quicquid tenentur solvere, sub poena interdicti personalis ab ingressu ecclesiae ipso facto incurrenda.

Die ea.

Idem dominus Pellegrinus visitavit oratorium sancti Antonii de Padova, situm in vico [*espace en blanc*] de loco Calenzanae, fundatum et erectum a quondam Antonio Guerrino quondam Antonii Petri de loco Calenzanae sibi adiuvante etiam populo, cui oratorio relicta est universa haereditas eiusdem quondam Antonii Guerrini, ut ex eius testamento recepto [572r] in actis domini Angeli Petri Mariae notarii publici Calenzanae sub die 3 septembris 1652, quae haereditas consistit in bonis stabilibus quae reddunt annuatim libras 72 circiter, cui impositum fuit ab episcopo onus duarum missarum per singulas hebdomadas, et capellania fuit collata ad tempus reverendo domino Caroli Mariae Gandulphi de Calenzana, qui praedictum onus adimplet, ut ipse asseruit.

Unicum est in eo erectum altare satis decenter provisum et ornatum, quod manutenetur eleemosinis populi, quae ordinavit ut administrantur per unum massarium fidelem quot annis eligendum ab admodum reverendo plebano, et in fine officii teneatur reddere capellano qui pro tempore fuerit et coram admodum reverendo plebano computa suae administrationis, et ille qui usque in praesens fuit massarius teneatur reddere computa ut supra intra mensem, sub poena arbitraria.

Vidit sacra suppellectilia, quae custodiuntur in armariis decentibus, et mandavit provideri de duodecim purificatoriis intra quatuor menses, sub poena arbitraria.

Corpus oratorii est satis decens, propterea nihil ordinavit.

Item ordinavit quod reverendus capellanus debeat facere inventarium totius sacrae suppellectilis et bonorum et iurium dicti oratorii coram admodum reverendo ple[572v]bano et obligare se et suos (etc.) in forma valida de redenda ratione et restituendis rebus sibi consignatis toties quoties (etc.), quod inventarium debeat conservari penes eundem dominum plebanum et confici intra mensem, sub poena suspensionis a divinis a capellano praedicto incurrenda (etc.).